

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

www.angp-hb.co.za

info@angp.co.za

KIZOMBO Heart Book

NTIMA MUNTU EVO TALA-TALA YI NTIMA

(IMONEKESE MU NTINI KUMI MUNA MASONEKE NO)

Nkanda wau wansonama kuna nsi ya Falasa muna mvu 1732, ye wayiza sekula ye kubika mu diambu dia mpatu misionere ya mbanza ya Afilika kua Rév. J.R. Gschwend mu 1929 ye ya sekula ye kubika mu luzolo lua nsoneki mu tezo ya lenda luta tezo kua 250 ndinga ya mbesi mbanza kua “All Nations Gospel Publishers” ye yeti kaya mu nsi 127 mbanza misionere. Bantu bengi ba ndinga mpila mu mpila ye mavula ye mabundu, mu ntanga kanda wau ba tomene baka lusadisu ya kieleka muwa muanda velela muna masoweki ya nzambi kua mankanda ma Bantu bonso yavova mbikudi Ezekieli muna mvula 586 kutuala Jesu-Klisto.

“Mono kina kuluyanika ntima wampa ye moyo wampa. Mu tangu yina beno si luakala bantu bami ye mono si yikala nzambi eno.” Ezekeli 36:26-28.

COPYRIGHT

ISBN 978 - 1 - 920322 - 89 - 2

E-MAIL: info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.

(Missão de literatura Evangélica financiada por donativos)

(Reg. No. 1961/001798/08)

NTIMA MUNTU

TEMPELO YA NZAMBI EVO KUNDA KIA SATANA (1 Zoão 3:4-10)

Mu Ntangu uta tanga kanda wau, banza vo i tala-tala mu yau lenda tala ngeye mosi moyo waku. Wakala pangano, Muklisto, muntu wa, ntima mbalu evo mizondi mia Nzambi, si wa mona nona kia zizi bonso Nzambi uta kutu mona. Kua tata Nzambi yani katalanga zizi kia muntu ko kansi ntima muntu.

Satana i se dia luvunu, mfumu ya tombe ye Nzambi ya toto wau. U ki vunanga mboso mbasi ya ntemo, bonso bantu bayingi ba kwikila kua yandi ye bakunzolanga kansi bizizi bita kusonga bonso kena nga. Mu ntangu yayi tunanga ye ba mbangi za Klisto za luvunu, ka i diambu ko tufueti kota muna lubangu munku, kadi Satana yani mosi ukivunanga vo yani imbasi ya ntemo. (2 Bakolinto 11:13,14). Satana, nzambi ya mbandu yayi uta vonda meso ma bantu ye ngangu za bantu mu lembi mona ntemo ya kiedika imonikanga mu nsamu wa mbote ya kemo ya Klisto (2 Bakolinto 4:4).

Babonsono ba kua masumu ye milembi kuikila benanga bafua ye mpofi vana tuala ya Nzambi, bonso una mavanga mantangu yayi, mfumu ya mpeve ya mbi ya mazulu, muanda uta sala ntangu yayi kua bana ba mbalu (Efeso 2:1,2). I ma lawu vo meso mau mazibuka mu mona kandulu awu ya lufua, bata kuenda muna lufwa lua mvu yamvu. Konso uta vova ka vanganga masumu ko yani inkua luvunu.

Mu tangu tuta tala bi zizi ye longonga konso zizi biabi, lenda mona ngeye mosi kandulu ya ntima aku. Katula ntima wa ketiketi ye yambula muanda Nzambi kakota muntima aku mu kusonga mavanga maku. Tambuluila masumu maku ye kukangi ntima ko. Kanda Nzambi itakutu kamba “vo beto tuta vova katunanga ye masumu ko, tuta kukizimbisa ye kedika kua Nzambi kakinanga mu beto ko” vo tuna tambula masumu meto, yani wena wa kuikama mukutu mvulusua ye

wa ludi mukutulevukila ye katula mambi meto. (1 Zoão 1:8-10). Menga ma Yezu mwana Nzambi meta kutusukula mu masumu (1 Zoão 1:7). Sola evo kwikila Satana evo kwikila Nzambi, unanga kolami mu masumu evo Sadi kua Nzambi, yo masumu meta kudiatisa, kukangi ntima ko. Vova kua Nzambi unanga muku mvulusa mu nzila Yesu Klisto, yani wayiza mu kutuvulusa ye kutu katula mu Boloko lua lulendo lua Satana. Yandi I mvulusi eto. Unanga va ntadisi ya tata Nzambi wa velela yani utala mukati mu kisieki, mabanza ye mavanga masueka mu moyo aku. Mipasi kibeni mu suama va ntadisi ya Nzambi, mpasi musueka mavanga maku, kandi yani wa vanga matu kalendi kutu wa ko? Yani wa vanga disu kalendi mona ko?

“Kadi Nzambi utalanga va ntoto mu sadisa bantu batulanga vuvu kua yandi.” (2 Ntango 16:9).

“Kadivo Nzambi umonanga kandulu ya konso muntu, uta tala konso muntu. Kavenani tombe ko evo lulendo lua lufwa lulenda Nsueka mavanga mambi ma muntu.” (Jobo 34:21,22).

“Kansi Yesu tu turlanga vuvu kua bau ko, kadi tomene kuazaya Bau nkulu.” (Zoão 2:24).

“Kiese kua dioyo masumu mani malevukidi! Kiese kua muntu “Nzambi kata tanga diaka ko masumu mani, mu muanda yina kayangalanga ko mu luvunu.” (Nkunga Davidi 32:1,2; Tanga Nkunga 51). Yezu ukutakutu bokila “luiza kua mowo, beno babonsono lu tovokele lembi nata zi tu ye mono si iluvaninga luvuvamu ye tuika mbindi bizutu.” (Matai 11:28-30).

J. R. Gschwend.

LONGOKA BIA KONSO ZIZI KIA MBULU ZIZI KIANTEETE

Nzizi kiaki kita kutusonga ntima wa Nkento evo bakala unanga kungsi ya luvu lua ki nsuni Masonoko ma nlongo evo Biblia ita kuba bokela kua Masumu. Yani utadiatila mu mwanda ya Nza Yayi, Nsatu Zani uta diatila mu nsatu za ki nitu.

Yayi inona kia muntu bonso Nzambi utakumona, Meso mbua-ki ye yau utakutusonga, muntu uzolala muanda wa malufu bonso kata zingana uta kutu songa. (Zingana 23:29-33).

Ku tandu Ya zizi kiaki uta mona Ntima wa muntu diona bibulu bia mpila mumpila bivuede muna yani, biau bitakutusonga masumu mamingi menenga kua yani ye nitu ani ye nkunda kia masumu bonso mbikudi Yelemia vavova: “Nzambi, ntima wa motu una ye mbalu mu mamonso, ye unanga muisi makasi nani lenda lo zaya?” (Yelemia 17:9). Yesu Klisto yani mosi watula kimbangi ye vavova “kadi mukati, Mukati kua ntima ya bantu mutukanga mabanza mambi, pite ye mambu mansoni, vonda, yimba, lusafu mu mbongo, kua nganzi, kua luvunu, lembi diatisa zingu kiani muna Bumbote, meso eku-eku, lulendo, kua buzengi. Mambu momo matukanga mu muntu ye bebisanga muntu.” (Malako 7:21-23).

1. Nuni Paon evo Nuni Kimvuni

Nuni umosi bantu bazolanga kua kuingi mu diambu dia mbote kiani. Yandi uta songa ntima wa kua lulendo evo ki niafu. Lucifer, wanzo ukala langidila, yandi wakala nata ntemo wa Nzambi, anjo ya Nzambi. Mu diambu dia kinuafu wa ntadisi Nzambi wawiluka se Ntantu kua Nzambi, yani Satana (Yisaya 14:8-17; Ezekeliya 28:12-17).

Lulendo ye kinuafu kitunga munkelo ye bilungi, ye yeti monika mu mpila zazingi kadilu. Bantu bakaka bena ye ki niafu mu diambu dia mvuilu zau, bakaka mu diambu dia ntoma longoka evo mu diambu dia kadulu yambote-mbote

NTIMA MUNTU

mu nitu ye ukitulanga nitu ani ma kindumba. Ba kaka diaka bantu Mvuata milunga bia mu matu, bia moko, nela bonso ya nsonama mu nkanda wa (Yisaya 3:17-24). Bankaka mpe basanisanga ankulu zau, mambu ma kisi Nsi, Satana za mpila mu mpilaye bau bavilakananga vo Nzambi kanzolanga ko kua kiniafu, yani usonganga mlemvo ani kua muntu iki-kululanga. (1 Petelo 5:5). Nzambi kanzolanga ko muntu wa kiniafu ye kua lulendo (Zingana 8:13). “Kinuafu kinatanga ku lufwa ye lulendo lua bilungi.” (Zingana 16:18).

2. IMBWA

Mbulu kimosi kayindu langa mambu ma mbote ko. Yana unanga ye nsatu zadia konso kamona mu nzila, kua kinzuza, kindumba, uzolanga yanga. Masumu mama matomene fuluka mu ntangu yayi bonso wakala muna ntangu tulenda kala ye ngangu mu mambu mabikundulu ya Yesu evotunanga mu mafunda mole mu sukulu, mambu mama nsi makala bonso mu lumbu kia Sodomi ye Gomolo.

Mpeve yoyo yambi mutangu yayi, ka ita monika kaka kua ba bakala ye bankento ko, kansi ita moneka kua nzo za manlongo, muna nzo ya longoka malongi ye muna mabanza ma bana bata longoka; kuna yayi ya bungulu yitomene kuna ye muanda ya kadia mpemba utomene mvuanda mu ntima muntu mu nzila yatalaka cinema ye Nsatu zambi, ye minkanda miambi ye mu nzila ya mpila mu mpila. Diodio Nzambi uta bokila masumu, bantu batavova evo diantulu ya ntangu yayi. Matoko ye ba ndumba bakivene mu ntanga nkanda miambi, ye talanga filme ita kubanata mumambu mansoni ye mulembi viluka, bantu ba ya kikanga bantu mu mambu mawu, bakivene mu nzingu kia masumu, bakumini bantu ba ngolo evo sisu mu mbandu yayi. Mfulu kia makinu, ekumini mpila mosi mfulu kia masumu bonso Nzambi utukutu songa mano. (Josefu, Genèse 39 et biakaka). Kani vo bambuta ba Zoulou beta kutu songa bonso bavondaka bantu babwanga mu nsiku ya kinsuza, balenda kutulongila diambu dimosi mu ntangu eto ye kutufunda mu lumbu kia fundusu Nzambi uta vova kwa beto katusakanina masumu ma kinsuza ko, kansi tuntina mo. Kaluta zaya ko evo muntu unanga kintuadi ye

Mfumu bena nga kintuadi mu Mpeve imosi? Tuntina kinsuza. Masumu makaka muntu unatanga, masumu mukundanga nitu, kansin diona ukiyekuele muvanga kinsuza, yani uta sala masumu mu vonda nitu ani yani mosi. Kaluzeye ko, nitu eno i nzo ya kinlongo kia Nzambi Mpeve ya nlongo uvuandanga yi beno, yina lutambuele kua Nzambi ye lunanga bantu ba Nzambi? (1 Bakolinto 6:18-19). “Diona ivondanga nzo ya nlongo ya Nzambi, Nzambi sikakuvonda, kadi no nzo ya Nzambi yena ya nlongo, beno mpe lukala ba velela.” (1 Bakolinto 3:17).

3. NGULU

Ngulu muntu unanga ye masumu ma nua malavu kwingi ye ukuvizanga va mambi. Mbulu kiaki uzolanga mvindu ye udianga konso kima kamuene muna nzila, kikala kia mbote vo ki mbi. Yau itakutu songa ntima muntu ulunda nga konso mambu bavovele, Mamonso kawa kua bantu, minkanda ye mambu tutatanga “mansoni” (Makondolo mfunu. Nitu ya muntu yakubama mukala nzo ya Nzambi wa moyo ita bebisa mu madia ma vizuka kandilu ya mambi ezele mu nua sikaliti ye fumu ya zunu, duinu ya ngolo kibeni ye bima bia kaka bilenda vonda zingu kia muntu. Kandulu ya nua sikaleti ya tomene baka nzingu kia ba bakala ye ba nkento ngolo mu ntangu yayi. Lulendo lua Nzambi kaka ilenda kutula muntu muna kinkole kia nduinu ya sikaleti ye muna sieni kia satana. Mu diodio bantu ba sambilanga kabalendi nua ko sikaleti mu nzo Nzambi, yoyo mu meso mau yi diatakesa kinlongo, kabenanga yeluve ko mu sakanina Nzo ya Nzambi “Kaluzeye ko beno yi nzo ya Muanda velela ... ye muntu uta bebisa nitu ani. Nzambi sikakuvonda?” (1 Bakolinto 3:16-17; 6:18-19).

Muntu ukivananga mu mambu mambi yani uvanganga mambi vana meso ya Nzambi. Tudianga mu diambu za lunga-lunga nitu, kansi katunanga moyo ko mu diambu dia “nduilu kuanzala lenda yukutisa nitu mu madia, kansi nsatu ya dia kayilenda manusa ko. Konso ntangu nitu ita lomba ‘Vanika madia tangu yayi.’”

Nsatu nza duilu yangolo kayimanisanga ko, Muna luwawanu lua nkulu Muntu ya kuilu ye unuanga malavu bafueti ku vonda mu matadi (Detelonome 21:18-21). “Kadivo nduini ya ngolo ye kukivana muzingu kia bungiangi inataka ... Ndiona isikilanga mu mamu, kua kinsuza bavanikanga kua mase mau usoni.” (Zingana 23:21; 28:7). Banzila muntu wa mwuama, kua kidufu, nkole ya masumu, wafua ye wanata kuna bilungi, mukuamusu ye ngolo. Nzambi vavova mu kedika evo vakua nduinu ya malavu, kabakota mu kimfumu kia Nzambi ko. Babonsono bakubikanga malavu mangelo ye bantu balekanga yawu bau bena bwa pe munsiku ya Nzambi “Kiadi kwa bantu bena ye ngolo mu nua vinu ye ngolo musanga nduinu za ngolo.” (Abakuka 2:15). Mantuti ye zingoma ye malavu mutomisanga fete, kiadi kababakanga ko ngangu mu diambu dia salu kia Nzambi. (Yisaya 5:12). Kukivuniko. Bavanganga kindoki, bambi ba kua biteke, ba kua kindumba, ye bavanganga mambu mansoni, ba kua bungumbi, mbefi ka bakota ko mu kimfumu ya Nzambi (1 Bakolinto 6:10). Masumu ma kinsuni mamonikanga iyayi (Galates 5:19-20). Kindumba, kinsuza, mambu mansoni, vambana, kindoki, sadila biteke, nzonza, kintantu, kimpala sadila Nzambi za luvunu, nsatu ya nua malavu ma ngolo, nto nkosi ye mambu mankaka mampila yayi kabakota ko mu kimfumu kia Nzambi. Kalunuengi malavu ko, kadi malavu nsatu zambi ma vanikanga, kansi tufulaki ye mu muanda velela (Efeso 5:18).

Yesu uta kutubokila “Vomuntu unanga ye nsatu za nua maza ma moyo, kenza kua yani ye nua masa momo.” “Beno ba bonsono luiza, kani vo kunanga ye inbongo ko. Wiza ye nsumba wiza nsumba ye dia kondua kua futa disu.” (Yisaya 55:1). “Nduona unua maza ikuvanika, ye nua mau, kamona diaka nsatu ko, kadi vo nto ya maza si mana kala kua yani ntangu za zonsono.” (Zoão 4:14).

4. FULU-BITUTI

Yani usonganga nona kia ukua umbolo, ulekisanga konso ntangu mambu matu lenda sala unu, yawu yi muanda kindoki: Ntima ya mbalu masunu ma kindoki “Nsatu ya kimolo ita kuvonda. Kadi vo kazolanga salu ko, lumbu kalumbu

utombanga kiese kia Nza yayi.” (Zingana 21:25-26). Josua wa vova kua bana ba Isaeli “Muntangu tuta kota ye baka nsi ya kivuila, kalukalani molo ko.” Kimuntu kina mpasi mubaka mambu ma Nzambi. Yezu wa vova “Lulunga-lunga mukota va muelo yi fioti.” (Luka 13:24). Ndiona usosanga, baba ka bakango, “Kinfumu kia mazulu mukota kio, yinanga kua batu bangolo.” (Matai 11:12).

Kimolo ilenda mpe baka mu lukwiku lu ye bebisa nzingu kia kimpeve ye nata muntu mu bungulu. Yau ikutusimanga mu sambila, ye lembi kota mu sosa mambu ma Nzambi, mulembi banga zi nsilulu za tata Nzambi. Yau ilufwa mvimba. Mu ntangu Nzambi utakubokila, Satana uta vova ka unu ko, tula diambu diodio mu lumbu ikuiza ye ntangu za kaka muntu fuidi lembi baka moyo wa mvu wa mvu, lembi tambula Klisto. Nzambi uta vova vo widi nsamu wawu ya mbote, ku badi si ko ntima aku, kadi vo intangu ya nlemvo. (Hebreux 3:7-8). Bantu babengi bameni fwa, mulembi kuikilanga ye fuluka konso ntangu zi nsilulu mu lumbu bilanda. Kansi lumbu kia mbazi yinanga kua tata Nzambi, kayenanga yi beto ko.

Ba kua mavata kuna Ndimba Afilika babakala basadilanga vala kia nima kia fulu-bintutu musadila kindoki kiawu. Muna nona kieto, kiau kita kutusonga masumu ma kindoki, wo manziya evo sala mavanga ma mibingidi ... mulembi sanisina tata Nzambi. Diodio dimonikanga mu tangu ya mpasi, maladi wo kwamusu mu mambu mankaka. Mambu ma Nzambi metu kutulongila mu tangu ya mpasi tubokila Nzambi Ye mulembi tula vuvu kua biteki (Nkunga David 37:23). Mfumu Nzambi ukutuvana lendo ye ngolo i mulembi bua mu mambi. Kadi vo mamonsono mena ku si ya lendo kiani, kikala ku Node wo ku mbanda “Nzambi yani ifundusu utombolanga ye ukululanga muntu (Nk. mia Davidi 75:7-8). Nzambi vavana nsiku kua bana ba Isaele “Ka mu beno ko muntu uvananga mwan’ani ya bakala wo ya nkento bonso kayilu ya ntiya kua bantu banganga biteki vo mi mbingudi, ka muntu ko kenda sosa bingudi ye vo mokena ye zimpeve za mafua kani onso monika na ntadisi yeno, si kakala makakumusi kwa mono Yavhe (Deuteronome 18:10-12). “Ku mbasi, kunanga

ba mibungudi, bakua ki ndumba mi nvondi, basambilanga bitekè, ye batu bavanganga mampila yoyo iba kua luvunu.” (Lusengomono 22:15). “Ka luendani ko kua bantu bamokinanga ye muanda wambi, Evo vo kua ba bingundi, kaluba sosi ko mpasi vo kalukadi vindu ko mono i Nzambi eno kua lulendo.” (Levitiko 19:31). “Evo balukembi luenda kua bantu babokelanga mafua ye ba mbingudi batalanga mambu ma ntombe bia kuntuala, lubakamba evo. Bantu babalendi nsosa Nzambi ko? Balendu kuenda yufulu bafua mu diambu dia ba moyo? muna minsitu evo muna kimbangi! Vo ka bata landa nzila yayi ko, vo bata vava bonso mambu yayi ko, benanga muna ntombé.” (Yisaya 8:19-20).

Muna ntangu uta tanga fi nkanda wawu. Nzambi uta kukamba ye kusiamusa wa vilulu diela ye wasisa moyo aku kua yani. Kansi muanda wa fulubituti uta kukamba muna ngudi ya ntima mulembi baka nzengolo ye uta tatamana mu kutula ki molo muntima. Bangudi beto bata kutu kamba evo kantulendi ko mulanda mavanga ma nza yayi? Dia mbote mutadila Yesu ye mu nsosa mambu mamoma ma lenda kupekesa wenda kuntuala. Yambula mambi mamonsono. Kulandi bantu ko, yambula banga mpasi vo wakatuka mu boloko ya Satana. (Ebeleo 2:14-15). Muanda wambi ita kunata mu vutuka konso ntangu mu zengolo aku ye mu ntula tadi muna ntima aku ya kituka ngolo bonso nima fulu-bituti. Vilula madiela ye landa Klisto.

5. NKOSI

Mbulu kia ngolo ye uvondanga. Kua lulendo, kua nganzi ye kadilu ani imonikanga muna ntimu muntu ye unatanga muntu tangu za zingi mu masumu ma nvonda mpangi zani lenda muanisa mabanza mambi, lenda lunga mu bilumbu kani lumbu kimosi, kansi elenda kuiza muna ntimu bonso bundu kia bomba muna ntima ye vengi mpe mambi I mu diodio lenda kwikila ye lombu kua Yesu Klisto mu kukatula muna mambi ye ntima mbi ya pila yoyo. “Imu diodio katula nganzi.” (Génèse 45:5). “Yambula fu kia fuema, losa nganzi, yambula tatamana mu nganzi. Imambi mu tatamana musadila kio.” (Nkunga mia Davidi 37:8). “Nganzi ye lulendo luambi

ivondanga, kansi nani lenda lunga kimpala?” (Bingana 27:4). – Ku yambulani ko ntima aku wa kunata muna nganzi, kiadi vo kua nganzi unanga bonso kwa busengi evo zoba. (Mpovi 7:9). Kansi ntangu yayi losa mabanza ma nganzi. (Kolosai 3:8).

Bantu bengi batezanga mu katula nganzi awu mu nua malavu evo mu ki kitula dinda, Kansi babilakananga malavu yi manga mia Nioka. Yau yi veneno ya ngolo, manga ya lufua. (Deutelonoma 32:33). Vutula dinda i diambu dia fuima kwa muntu ya masumu, kasi kua ndiona vuidi kwa fata Nzambi. Yesu wavova: “Nzola mpangi aku bonso ngeye mosi.” “Nzola zi mbeni zeno” Yani Nzambi utunkamba vo tuna yambudila ba mpangi zeto, mambi mau, Nzambi mpe unakutu yambudila masumu meto. Muela wa mabanza ye uvungulanga yi makakumusi wana ntadisi ya Nzambi. Nsatu zambi manatanga kindu ye tiaka menga unanga tangu za zingi muna ntima muntu. I mu diodio Nzambi si katula luvuvamu muna ntima eto, vo beto si tuavanika fulu kua yani.

6. NIOKA

Nioka yani wavuna Eva kuna Edeni. Wavova kintuadi ye bumosi kua beno ye Nzambi. Satana, mbasi wasumuka, wazala kua ntima wa mbi, muna ntangu ta lutisa kintuadi ye bumosi kwa tata Nzambi wakubika mu diambu dia muntu. Muna kimpala kiokio Satana wazenga mubebisa Kintuadi et moyo ye tata. Nzambi, kia muntu ye wa lunga. Mpeve ya Kimpala kia satana iyoyo pe uvuandanga mu ntima mia bakaka, mu ntangu uta monana bantu benanga mu kiese ye luvuvamu. Kimpala kinanga ngolo beni bonso kungsi ya mafua. (nku Nga ya Salomau 8:6). Yandi utulanga mabanza mambi mu ntima muntu, ye ubebi sanga kwivuama kua bantu bakala. Lenda nata muntu muna mabanza makuki nvonda. Muna tala kuna ntambu ya makwela, Kimpala ikama kita nata nzingu kia mpasi ye ntima wa mbalu muna nzingu. Kani minsadi mia Nzambi ye pasteles bau mpe babuanga mu mpasi yoyo ya Satana, tangu zikaka utulanga ntima wa banga mpasi vo kusalu kia Nzambi kia beba. Mu mpeve ya mpila yoyo ntangu za kaka mi nsadi mibuanga mu ntula Kimpala kwa

zimpangi zau.

7. KWILA

Yani udianga ntoto ye ukalanga nsatu mu biabio, “Nsatu evo Nzola kua mbongo i muanzi ya mambi mamu.” (1 Timótéo 6:10). Ku mbanza y’angola, tunanga ye bifuani bia kaka bia kwila bindianga bifuetete mungolo ya nto-nkosi, ye ufuanga pamba. Muntu unanga ntonkosi, kakayanga mvuilu ani ko kwa muntu uta sosa lusadisu evo muntu uta zinga muna mpasi. Kansi yani mu kandilu ani usosanga bue kafueti baka evo ziona mvuilu ya nza yayi, mu ngangu nzambi, kani vo yinanga ye ntangu yi fueti beba. Yesu wa vova “Katusosi ko mu ukala mvuama mia bima bia nza yayi ko, yayi Nselele udianga ye bebisa yau, ye befi ba kuizanga mu yimba.” “Kansi kuna kukalanga ki mvuama ki muntu, ikuna kukalanga ntima ani wa mvimba.” (Matai 6:19-22). Acan et bantu bani, bafua kadi vo wa nzola olo ye palata, matadi ma sinsi ye mi mvuatu mia mbote (Josua 7). Judas Iskalioti, longoki ya Yesu, wa kinvonda mu diambu wakala ye zinunu za mbongo, yau yakunata mu kuenda teka mfumu ani ye longi ani. Palata, olo kayinanga kima kia mbi ko, kansi muanda wazinunu ya mbongo unatanga muntu mu vuanda muna ntima muvanga mambi. Bantu babengi, bayakala yebankento, bantu bakia ntezo, ye batu ba ndinga mpila mu mpila, batanata zingu kia mu lufwa ye zimpangi zau mukala ye nsatu zambi mu nsosa mbongo zazingi mbala mosi, ye mu kivana mu saka za pamba-pamba ye saka za kavolo ye zi mbua. Nsatu zoza yeti kubanata ntangu zankaka mu nvonda ye vo mu kikenteka. Nzola kua mlongo ye nsatu ya kala kaka kua ntosi yau isalanga kintuadu ye nzola kia nkembo mianza yayi ye lulendo lua kala kua ngolo. Tangu za kaka lulendo lua yala bantu mpasi vo mu kala mbuta; dia kaka lulendo ya kala ye mbongo zazingi mpasi vo wakuamisaka wo sevanga ma povele; tangu za kaka lulendo lua kala ntuidisi za mambu ma Nzambi, Kua kita nata batu mukala ntu wa dibundu ye mulosa Nzambi, bakimpupikindi va fulu kia Nzambi, mufundosa ye bobola bana ba Nzambi, bau bata landa Klisto mulembi kota mu malundu mau. (Malako 9:38). Yesu va vova “Iu kintanina mu kwana mu mpeve ya ntokosi, kadi vo

zingu kia muntu kayinanga mu mvulu ani ko, kani vo mu kinvuama kuani ko.” (Luc 12:15). Tulanda Nsamu wa muntu wa mvuama ye kua bunzengi. Viadia muntu wa mvuama yatoma mena. Wa banza muna ntima ani. Kindenda vanga mu mbongo zami, kadi kinanga diaka ye fulu ko mutula mbongo va ntoto. Siya ntunga fulu kia nene, mu diambu ya fula mbongo zame ye si ya yangalala mu ntima ame ye vova mu muela ami. Muela ami bakindi mbongo za zingi mu nvula biayingi; Vunda kiaku, dia, nua ye yangalaka kuaku. Kansi Nzambi utakukamba! Zoba una, tala mu npimpa yayi, mono si yakutula vumunu kiami mu ngeye, ye una fwa, bia bionsono wakubikidi, si diabala mpatu dia nani unu? I mu diodio diona ukubikuganga mbongo mu diambu diani mosi, kenanga mvuama ko muna Nzambi. (Luc 12:17-21). Ye ki kinanga malau kua muntu mu baka nza ya mvimba, mulembi vidisa muela ani? (Marc 8:36). Yesu wa vova: Kalukadi ye mabanza ko mu diambu dia zingu kiaku, evo ki tuna dia.... Moyo ulutidi madia ... kadi bantu basosanga bio yi mipakano kua Nzambi, Se dieto zeyi nsatu zeto. Tusosa ntete Kimfumu kia Nzambi, ye bia bionsono tata Nzambi si katuvana biabidi. Kuna kukalanga mvuilu ya muntu, ye ku uwandanga ntima ani (Luka 12:22,23,31,34).

8. SATANA evo kadia mpamba.

Yandi I Se dia bantu bavunanga, ye Se dia luvunu, yani una ntu ya masumu mamonsono. Yani uyalanga muna ntima wa bantu bambi. Yesu vavova. “Lunanga i se yani i kadia-mpemba, ye lukalanga yenzola muvanga nsatu za se dieno. Yandi tuta muna lubatikulu i mvondi, kavovanga kieleka ko, kadi diedika kakina muyani ko kenanga yentangu ko muvova kedika yau isonganga nkundi a ntima ani; yani inkua luvunu ye Se dia luvunu.” (Zoão 8:44). Muvuna i diambu dia mpasi, kani mu soneka mu mansono ye vo vova muna nu aku. Disu ku nsi yalukaya yi luvunu kuani, kadi muntu uta kukivana kwa Nzambi ya luvunu, Kansi uta nsuama va ntadisi ya mpangi ani. Mu kwikizi kalendi kala kua luvunu ko. “Votuvova nga ntuna kintuadi ye Nzambi, ye tuta diantila mu vanganga masumu, tunaka bankua luvunu, yekatuvanganga matembi kala ma kedika.” (1 Zoão 1:6). “Kuna mbasi

ku kalanga zi bwa, mi mbingudi, bakwa Nzumba, minvondi, basambilanga biteki ye konso muntu uzolanga ye vanganga luvunu.” (Nzaikusu ya Zoão 22:15). Mu mambu sambuandi Nzambi kazolanga ko, tunanga ye mbandi ya luvunu ye muntu uta vuna. (Zingena 6:16-19).

9. NTETE - BWA

Yayu itakutu songa ntima wa mabanza ma konso muntu. Muna nkanda wawu, basonekene mu ntita ndombe, munsonga mambi, ye muntu wabunga ye usingilanga ntangu zazo muna masumu, tomene yani mosi kukuzaya, meso mafwa, ye uta konso ntangu kuenda bua muna dibulu ye kenanga ye kikesa ko mu ntina mau. Mavanga momo mambi tangu zankaka ikuvananga luvuvamu wo ntango nzakaka mpe ukotanga muna kwamusu. “Mpeve otavova muna ntangu suka, bantu si balosa lukwikulu lwawu, mulanda mianda mia luvunu et ndongokolo ya ma ntembo, mu nzila ya disu kua nsi lukaya mia nlongi mia luvunu, ba vuete dimbu bonso bakua lunungu mukadilu ya bau.” (1 Timoté 4:1-2). “NTima muntu wampila yoyo, Kaledi visa mambi ko.” (Ebelêo 10:22). Yinanga bonso ntima uluala muna nsoma ya zengo.

10. DISU DIA TATA NZAMBI

Yani umonanga mamonsono muna nkundi a ntima. Kavenani kima ko kalembi mona. Imu diodio yani umonanga momo mazuemè ye makani ma ntima muntu. (Muna nona biabi, disu ditakutusonga mpe mpolo ya muntu).

11. LANGU YA TIYA

Vena mbele utakufumoni kusa Nzola kua tata Nzambi wa ntadisi ya kua masumu. Dia ludi Nzambi kazolanga masumu ko, kansi uzolanga kua mambi, ka nzolanga lufua lwa muntu ya masumu, kani muntu kaviluka ye baka moyo ya mpa kua Yesu Klisto. (Luka 15:10). Kiese kua ngolo kuna nzulu vo muntu mosi va masumu vilukidi. Langu ya tiya itukutu songa diaka menga ma Yesu. “Meme dia Nzambi ukatulanga masumu mu nza.” (Zoão 1:29).

12. MBASI YA NZAMBI

Yau otakutu songa mambu ma Nzambi. Nzambi zolele vova kua muntu evo nkento unanga ye zitu kia masumu mpasi vo kakizaya yani mosi, ye ntemo ye nzola kwa Nzambi ilenda kota muna ntima ani.

13. YEMBE NSISU KIA MPEVE YA NLONGO.

Muanda wa kedika uyalanga masumu, muna nlemvo ye muna fundusu. Vava Mpeve ya nlongo unanga ku mbasi ya ntima muntu. Kakalanga kintuadi ko ya masumu.

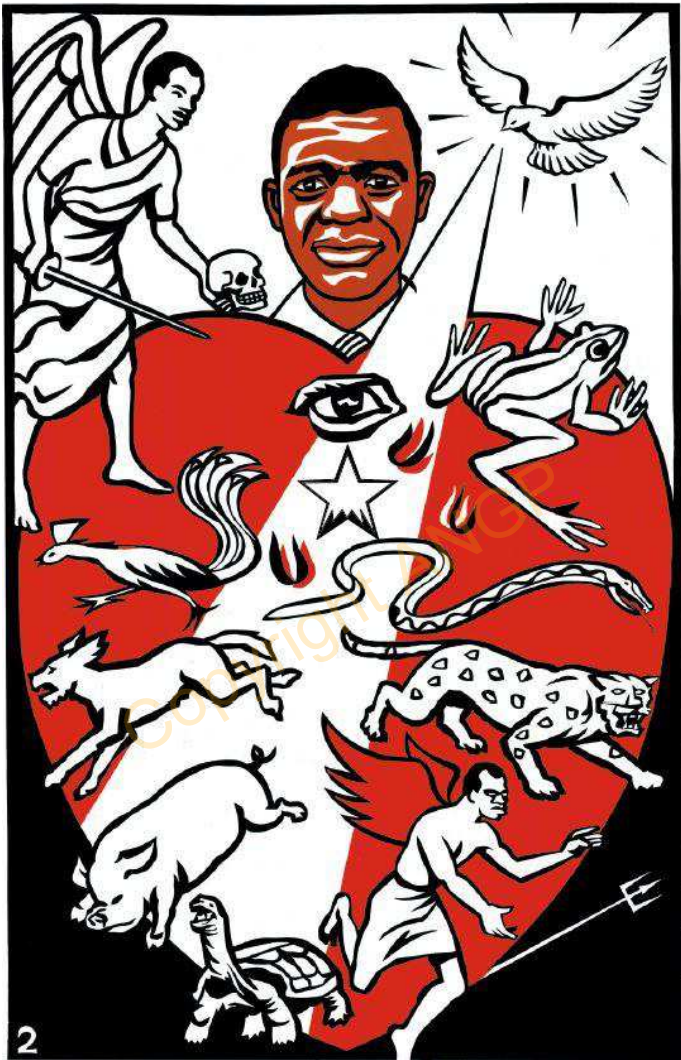
Vo nzizi kua ntima wawu ita songa ntima aku, diambu kaka ndila kua Mfumu, zimbula ntima aku ye yambula fulu kua ntemo ya mambu ma Nzambi kakota kuani “Kuikila muna Yezu ye una vuka.” Nzambi una kuvuluza, unanga muvilula ntima aku ye kuvana ntima wa mpa, unanga kuvana mpeve. Zizi kwa Nzole utakutu songa yau.

ZIDI KIA NZOLE

Zizi kiaki kita kutosonga ntima muntu viluele ma diela ye yatikidi sosa Nzambi. Wanjo sibidi mbele luyalu, mambu ma Nzambi, mena moyo ye ngolo. Kinanga meno ndambu zau nzole, ye ikotanga muna kati kia ntima muvambula muanda ye mpeve, ye ufundusaka mabanza ye kandulu ya ntima muntu (Ebeleo 4:12). “Dia kubama muntu una fua ntangu mosi, ibosi fundusu una kuiza.” Mambu ma Nzambi itakutu longila “futulu ya masumu ye lufura.” Kua masumu ye muntu kazolanga vilula diela ko bana tumba muna tiya tua mvuya mvu.

Mbasi ya Nzambi simbidi balengaza kwa ntu ya muntu muna moko ani yayu itakutu songa vo beto babonsono fua tuna-fua. Nitu ya muntu uzolanga dia ye tomisa, ye lunga-lunga ye lungisa nsatu za nsuni, fwa ina ye, ye ta nsudi ye dia kua mimvindi. Kansi miela ye mpeve una zingilila ntangu zazonsono, gina fundusa lumbu vena ntuala venantuala kia lufundusu lua Tata Nzambi.

2. NTIMA MUNTU YA MASUMU, UTA SOSA MPU LUSU

Vava tuta mona muntu kua masumu zibuele moyo ani ye nzola kua tata Nzambi utabaka fulu kua yani. Mpeve ya nlongo ata tula mu ntima mazi ma kimpewe, Ntemo uta kota kwa yani, ye ntombe kita ntina kwa yani. Bizizi biabi bia bimbulu bita kutu songa bizizi bia kua masumu, biyatikidi ntina. I mu diodio yambula ntemo ya Yesu ikota mungeye mpasi vo kakatula mambi ye salu kia satana. Yesu wa vova: “Mono intemo ilunganga mu nza, onso kuiza kua mono, kadietilanga muna tombe ko, kansi si katambula ntemo wa moyo.” (Zoão 8:12). Ka mu ngolo zaku ko, mu ndianga zaku ko, evo mu nduenga za kimuntu nuanisa ntombe mu ngeye. Diambu kaka dimoso dinanga mfunu, ye yambulu ntemo mu yinginisa mambi ye masumu ma ngeye. Ngonde ye zintete mbwa yeti kutawanika ntemo mpasi vo tua monanga, ye muini ita vayika, ntombe itinanga: Yesu Klisto yani “I ntemo wa mlemvo.” Mu ntangu Yezu wakota muna kinlongo kuna Yelusalemi. Wayinga bantu ba onso bakele nteka ngombe, ngombo ye mampembe, wa losa mesa ba bantu bakele soba nga mbongo ye wa vova. “Nzo ami yina bokela nzo ya lusambu, beno luta kumisa yau Nzo ya mbefi.” (Matai 21:13).

Ntima aku ya kubama mukala kinlongo kia Nzambi. Nzo ani zolele mu mvuanda ye tomisa, ya fulukisa mu ntemo, dia nzola kuani, mu kiese, Yesu kayiza kaka ko mukutu mvulusa mu masamu, kansi wayiza mukutu katula mu lulendo ye kimumbu kia masumu. “Vo mwana ukatudi mu kimumbu, Kumini muntu ye kedika.” (Zoão 8:36).

ZIDI KIA NTATU

Zidi kiaki kitakutusonga muntu ya masumu yambuile muna kedika masumu mani. Wawu yatikidu zaya masumu mani ma monsono, mena ma ntezo kia ngolo evo ma mpasi momo kavanga ye mau manata Klisto kafua muna Kulunsu. Tangu kata mono kulunsi diodio anjo utakuzayisa, yau ita kunata ka nionga ye lomba nlemvo mudiambu dia bidi ya zitu mu ntima ani ya masumu. Mu ntangu kavanga luzolo Iwa Nzambi ye Yesu Klisto umonika muyani. Nzola kiokio kiabaka fulu mu

3. NTIMA UVILUKIDI

ntima ani ye yatikidi muvisa vo Yesu Klisto i mwana Nzambi, yaniwayiza katula masumu, yandi vo wa nzola fwa mukuma kia beto ye wakomua muna nti.

Diambu diadi Yesu wazuba, ye vuika mpu ya nsende ye malu ye moko mani batobola nsonso, wafua muna kulunsi mu diambu dia masumu mami, yani ukimonikisanga ye kotanga mu nkundi ntima wa kua masumu viluele diela, unikunanga ntima ye moyo. Mu ntangu mambu manzambi, yau ita monika bonso tala-tala, ye muntu utazaya ntezo kia masumu ka venge wana ntadisi ya mi nsiku. Unanga wa kangama, muntangu kavilula ntima, ye ku kiyekola kwa Tata Nzambi mu dila ye mansanga mu meso. Yesu umonisa Nzola ye vana luvuvamu buna yani, uzala ye muna menga ma Yesu mwana Nzambi ukutusukula masumu meto. (1 Zoão 1:7). “Mfumu unanga kua Bantu bena ntima wa vilika ye uvulusanga bantu bena ye mpeve ye walebakana.” (Nkunga Davidi 34:19). Mambu ma Nzambi vovele: “tala kua nani mono itula meso mami. Kua diona uta mona mpasi ye ntima walebakana, diona uzitisanga mambu mami.” (Yisaya 66:2). Mpeve ya nlongo utakotisa malembe-malembe mambu ma Yesu: “Mwana ani wa bakala evo wa nkento wenda mu luvuvamu, kuvangi diaka masumu ko, masumu maku maloluekele.” Tala ntangu zazo nkulusi, ye mona menga ma Yesu ye kwikila yau ya monika kua beto, malembe-malembe masumu meto makatukidi ye Nzitu kua masumu mieto. Kadi vo klisto wa nata nzitu kieto ye mpasi zeto. Yani wa vonda mukuma kia masumu meto Mfumu wa nata nzitu kia masumu meto muna ntu ani, masumu ma beto babonsono. (Yisaya 53).

Ntemo ya mpeve yanlongo ya nzala tangu yayi ntima ani yakela ye masumu mamengi ye ntombe. Yesu muna menga mandi wa sukula ye waki ntula ntima ani wa pembe bonso mvula ya pembe. (Yisaya 1:18). Mpeve ya nlongo uta ta kimbangi mu mpeve eno evo beto tuku mini bana Nzambi. (Roma 8:16). Tunanga ye vuvu vo diona kuikila muna Yesu, kafua diaka ko, kansi tambuele moyo wa mvu wa mvu. “Kadi vo Klisto wa tukula muna menga mandi, ye tuakala muna masumu, mu nlemvo ya kimvuama kiani.” (Efeso 1:7); Nsatu

ya mbi ya kinsuni, yi masumu mu nitu eto ya vengama, bento tuabaka mfulu mu zinga kintwadi ye Nzambi ye kala mpe minsadi miani. “Yani wa tuzola ntete” yani kazola nza ko ye mavanga mani mambi, Kansi wa zola ntangu yayi mambu ma Nzambi ye bima bia Nzambi.

Mu zizi kuaki kiantatu, bi bulu bina kutusonga masumu ma monikanga muna ntima muntu, wawu bi nanga ku mbasi ntima muntu, kansi Satana uta tala ku nima mu sosa diaka diambu, Kadi kazolele sisa ko vinga kuanikia ntama. Tala i diambu Mfumu Yesu uta kutu siamisa mu kala nkengi ye sambila tangu zazo, mpasi vo diabulu kenda ku ntama ye mulembi baka mfulu.

ZIDI KIA YA

Zidi kiadi kinsonganga mu Klisto bakidi luwumamu ya kiedika ye mpulusu mu kayilu ya Mfumu, Mvulusi Yesu Klisto, wawu uta ntonda kaka ma kinzulu, Weti tadidila kaka kulunsu dia Klisto Yesu, yani Nza wa komua muna kulunsi bonso wafua mukuma kiaki. (Galatia 6:14).

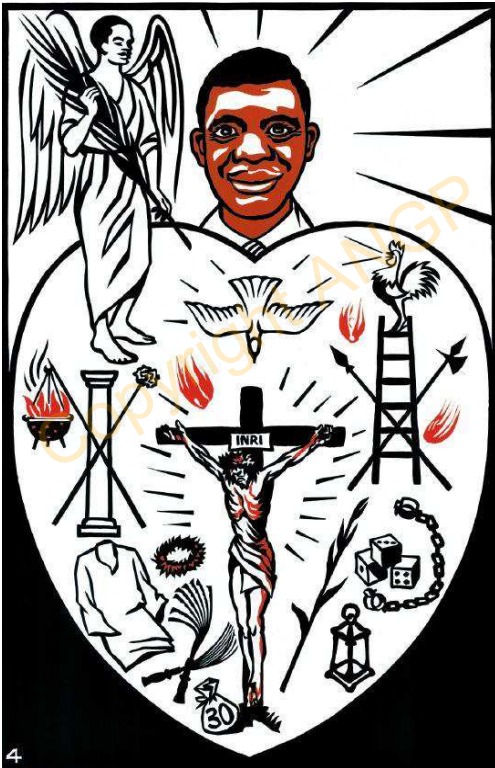
Yesu wafua muna kulunsi mpasi vo mu yani beto mpe “tua fwa mu masumu ye kala moyo mu zinga mu mlenvo ya Klisto.” (1 Petelo 2:24); Mu Klisto wakomua mu diambu dia mambu ma nza. (Galatas 5:16) Yani utakutu zayisa mudiata mu kimpeve, mulembi vanga nsatu ya kinsuni ye (Galatas 5:25). Twakala moyo mu Kimpeve mulufua tuakala mpe mu Kimpeve.

Mu zizi kiaki, tuta mona Lunzi yina bantula Mfumu muna ntangu bakatula lele miani, tuta mona fimbu yena bazuba mu ntezo kia ngolo, kadi vo, yani wazumbama mu kutuvana luvuvamu, mpasi ye va vonda munata mambi meto. Elodi ye batu bani baseva, ye ba vuika yunga, bazuba ye ba vuika koloa kua nsende muna ntu. Ka koloa kia oloko ba fukama va ntuala ani mu kufinga ye vova. “Mavimpi Mfumu ya bayuda.” Balosa maté kua yani, ye katula mu moko mani losa, ba mbula mu na ntu. Ntangu bamanisa mukusakanina

“Vo beto tua fua iyani.”
(Galatia 2:20).

“Tua fua mu masumu,
tunanga moyo muna
Nzambi mu Mfumu eto
Yesu-Klisto.”
Loma 6:11.

“Biobio bienanga mu-
mono, mabanza mami
kuntama ye bika ya
Kisamisina mu mambu
kaka ma Kulunsu dia
Mfumu Yesu Klisto.
Galatia 6:14.

4. TUA FUA KINTUADI YE KLISTO

banata kuna mongo ya Golgotha mu kuvonda.

Tunanga ya mikwikinzi miamingi mia nkumbu kaka, ba sambu laka mu mabundu, badianga nlekolo, benanga mpe miyimbidi, kansi bau bata vutuka mu komua mvulusi ntangu zazonsono mu mavanga mau mambi “ka babonsono ko bavovanga Mfumu, mfumu bakota mu kimfumu kia mazulu, kaka bau bavanganga luzolo lwa Tata una kuna mazulu.” (Matai 7:21-27).

Muna zizi kiaki, tuta mona díaka nkutu ya Juda, yani wayekola Mfumu Yesu, ye wa nteka mu maku matatu ma mbongo, kadi vo wakala nzondi ya mbongo, kiokio dimbu kia toma mena muna ntim’ani ye kunana nu fuilu ya meso ma kimpeve ani. Muinda ye nsieni ... yau yakala nsadilu ya basoda bayiza mu kanga Yesu muna mpimpa. Bau mpe babula nsisani mu kayana yunga Kia Mfumu, pasi vo mambu ma Nzambi malunga! Bavambana minlele ye babula nsinsani mu diambu ya kikutu kuami “Bakatula Yesu mi nlele ye balosa va ntoto ye vova.” “Beto katu zolele ko kakutuyala.”

Bantu bazolanga kaka mutambula lusakumuni kua mfumu; mvula ye muini, kansi kabazolele ko diata muna luzolo lua Nzambi. Bau vo Nzambi kenani ko, bazayanga Nzambi mu ntangu ya mpasi ye kondolo.

Soda dimosi watobola luvati luani mu dionga, ye masa ye menga mavayika “ku ntuala Nsusu kandila, Petelo wa katuka mu Yesu, mbala ntatu vena tuala Nsadi kia mfumu, kansi kuna nima, tangu ya fioti wa vilula diela ye wadila ngolo. Lulomba nlemvo kua mfumu muna mpovolo zeno ye mavanga meto? Vo ukala ye ntima wa nsoni-nsoni vana ntadisi ya bantu? “Mu diau Konso lomba nlemvo kondua kia mona nsoni va ntadisi ya bantu, mono mpe si ya kulevukila nlemvo va ntadisi ya Se dia mono uzingilanga kuna mazulu. Kansi diona ukulekila nkalu vana ntadisi ya bantu, mono mpe si ikulekila nkalu vana ntadisi ya Se diama ukalanga kuna mazulu.” (Matai 10:32-33).

Yesu uta vova: “Diona ulembele nata Kulunsi diani, ye kazolele kundanda ko, kenanga wa fuana ko mukusadila.” (Matai 10:38). Kiese kiakingi kua babonsoo batulanga vuvu mu ntadi dia moyo, yani i Yesu Klisto!

Yandi itadi dia lunga
Nzambi va vana mu diambu
dia lembakana kia ntima ami
Yani ukutulundanga mu ntembo
ya ngolo ukalanga ku ntuala eto.
Ntadi diami, Ye ngolo Nzami,
Ikundundanga Lusadisu luami
mu ntangu ya mpasi,
Yani i Yesu Klisto, Mvulusi ami.

ZIDI KIA NTANU

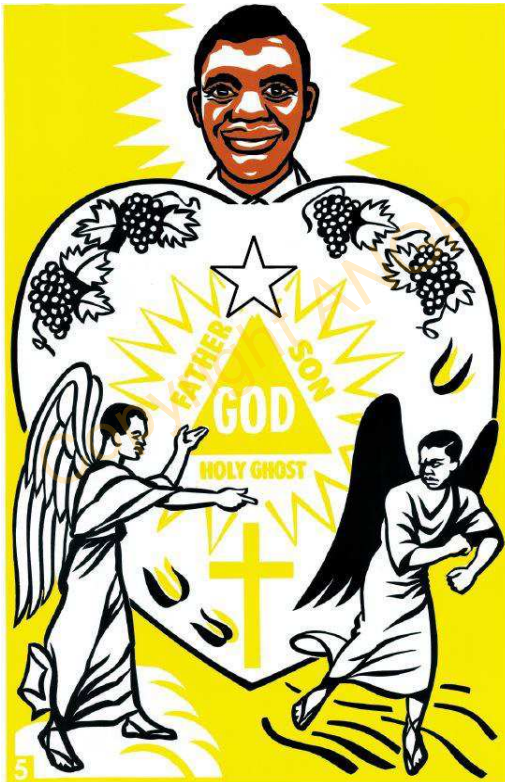
Tala ntima ukondolo masumu ye biekelo mu nlemvo ya nkenda Kia Nzambi. Ntima wawu ikumini kieleka kinlongo kia Nzambi. Nzambi uta vuanda muna kati, Tata Nzambi, Mwana et mpeve yanlongo. Bonso unanga nsilulu ya Yesu Klisto: “Vo muntu ukunzolanga si kalunda mambu mami ye Nzambi tata ukunzorange, Beto situiza kua muntu yoyo ye situatunga Nzo eto ya mvuandila.” (Zoão 14:23). Mu Yesu-Klisto, Nzambi uvananga zintusu, ye usakumunanga ye lunganga muntu.

NTima ikutukanga kinlongo Kia Nzambi. Masamu makatukidi mvimba. NTima muntu ekitukidi nzo ya Mpeve nlongo. Muanda wakedi, Bi mbulu biabio bia satana, se dia luvunu bikatukindi. Mu ntangu yayi, ntima ukitukidi nti wa mambote, uta mbutu mbutu mua mpeve mbonso: zola, Kiese, Yenge, mvibudulu, nlembami vanga ma mbote, Kinkuikizi, kimpombo, kukiyala ye mambu makaka mu mbote vena meso ma Nzambi ye kwa bantu. Unanga mu ntangu yayi mvala dia mbote. Mfumu eto Yesu Klisto ye mavala mani mu mbuta mimbutu. Ma sieki mu mbuta mi mbutu mia mingi ye mu sikila ntangu zazonsono muna Yesu Klisto ye minsiku miani mu sikila mu ngeye (Zoão 15:1-10). Bonso bukazendi Muanda velela ye tambuele MBotokolo ya Muanda Velela, unanga ye luve

Zola
Kiese
Yenge
Mvibudulu
Nlembami

Vanga mambote
Ki kwikizi
Kimpombo
Kukiyala
Galatia 5:22.

5. MBUTU MIA MPEVE

mudiatakesa lulendo lua kinsuni ye makani mani kanatanga, muntu wa mpa, komeno vana nkulusu. Kenanga diaka ko ye ngolo. Wavu unanga moyo mu minu, kadi vo minu kwa Yesu-Klisto ingolo wawu mu diata maki nza, wawu unanga moyo mu vuvu kia nsiamu ye moyo wa siana muna vuvu kia nkembo mu vutukulu ya Mfumu Yesu Klisto Unanga moyo ye zola kwa Nzambi mu ntangu zazonsono.

“Kiese kua bau bena ntima wa velela, kadi si ba mona Nzambi.” (Matai 5:8). Mfumu David wavisa vo nkindu ya nene katanuana, muna kati kua ntima ani, Kani kakala mvuama ye walunga ma mvita kua mintatu miani mu nza. Mu diodio watata mana mu nsambila “Oh Nzambi, tunga mu mono, ntima wa mbote ye konso ntangu upana ntima wa lunga wa ntadisi ya ngeye.” (Nkunga mia Davidi 51:12). Kavenani ko muntu lenda katula masumu mani, ye muntu ko lenda kintula ntima ni, ntima wa velela. Diambu kaka lenda sala ye muvilula madiela muna ludi bonso Davidi wa lombu Nzambi ka kuvana ntima wa mpa. Nzambi zolele sala kwa ngeye. Ka mu ngolo zaku ko lenda ntunga moyo aku mu Nzambi, lombu kaka kua Yandi, yani una ye ngolo mukutuvelelesa, mu katula mambi mamonsono, yekutu vana ntima wa mpa ye ntula Mwanda wa mpa: “Ngina ntula langu ya maza ma mbote ye katula mambi. Ngina luta kitula mambi ma mionsono ye sambu dula za binteke. Si ya kuluvana ntima wa mpa, ye ntula muanda wa mpa. Si yikatula mu nitu mieno ntima wa matadi ye ntula nsuni. Ngina ntula muanda ami muna yeno ye kulusonga nsiku miami mpa vo lua lunda ye ntula musalu.” (Yizekelia 36:25-27). Tala Luwawanu luampa, Nzambi wakutu songa ye tula dimbu muna menga ma mwana ani Yesu-Klisto.

Muna zizi kiaki, tumueni diaka anjo wayikidi. Kedika tangu za kaka anjo utakisonganga musadila bantu batambula moyo wa mvu ya mvu. Bau balungalunganga bantu bazitisaka Nzambi. (Nkunga Davidi 34:8; 91:11-12; Danieli 6:22; Matai 2:13; Mavanga ma zintumua 5:19-12:7-10).

Satana mpe unanga monika mu zizi kiaki. Uta kengidila ye

mu sosa kia nzila kalendi kotila muna vinga kuani kia ntama. Ye mudiodio ntumua uta kutu liengisa evo “mbeni satana, uta diata mu bangasi bonso nkosi uta boka ku ma mfinda, mu sosa nani kalenda mvonda.” (1 Petelo 5:28). Ntangu zakaka ukitukanga anyo ya ntemo ye buisanga mikwikizi mia lebakama mu kondua kuki kenga mu biaki nza. Ye ntangu za kaka mi kwikisi bobo ba sola, kansi vo tunanga kikesa mu telemena mavanga ma satana, yani si katina ku ntama mu yeto. (Yakobi 4:7).

ZIDI KIA SAMBANU

Diambu dia kiadi. Disu dimosi dia kangama, yatikidi mu vutuka ku manima mu moyo yaki mukwikisi. Kansi disu dia kaka mu labila ye nuana mu mambu makinza. Ntemo mu yani iyatikidi kintuka nTombe muna ntim’ani, bindimbu bia nzungu za Yesu muna yani kayitamoni ka diaka ko. Zi ntotole ye kwamusu bita kubuisa, katalenda diaka komu nuanisa mavanga ma nkadia-mpemba ye lembi landa wa ndinga Nzambi. Yatikidi wa mabanza mambi ye nsilulu za luvunu, ntangu za kaka utakienda sambila, lembi viluka. Satana uvuikidi nzaka ya mabundu. Kadi kenanga diaka ye nzola kua Nzambi ko, ntima ani ikitukidi mabanza mole, yatikidi sadila nza. Kansi uta ku kisonga bonso muntu uta zola Nzambi ntangu za zonso mu na ntima ani. Ntentebwa iyatikidi zima. Katalenda diaka nata nkulusu dia Yesu ko, dikumini nzitu. Minu kuani kiyatikidi nuana Kanzolele sambila diaka ko, kazolele kale diaka kintuadiko ye Nzambi. Kata lunga-lunga ntima ani ko mu ntina mambi. Zibuele kielo kia Satana muku ntonta ye kubuisa. Vutukidi landa ba nkundi babi ye ntinaka kinfuadi kia mikwikisi.

Muanda ya paon (kimvuni) uta kulusonga Kua lufundu uta zola vutuka muna yani. Muklisto uta vilakana vo wavulusu mu nlenvo wa Klisto ye kitukidi kimvuni ye kukiyana. Yatikidi mwa maluvu, nsatu ya maluvu yatikidi diaka baka mfulu. Lusambulu kalunange diaka ko bonso muna ntangu katambula Yesu, satana uta ku nlonga muna nkundi ya ntima mu kota mu mambu ma nza, Kani nuini malavu ye bima bia

6. NTIMA UTA KOTA MUNA MPUKUMUNU YE
VAMBUKA YE NZAMBI

ngolo, kabilendi bebesi zingu kiani ko kia Kimpeve Mabanza ye nsatu za kinsuni kiyatikidi monika, yatikidi vanga makondolo nsasa, ye kota mfulu za masumu. Mfulu kiokio kiranja nsiku kwa mikwikinzi. Satana uta kuzayisa kabua mu masumu ka diambu dia néné ko vana ntadisi ya Nzambi.

Muna kieleka katulendi vanga diambu dimosi ko, kani vo mabanza mambi ilenda kuiza, tulosa mau, tunanga ye ngolo muvanga bonso tuzolele. Kua bau bena bakangama ye vamiika mfulu muvanga mambi satana uta baka ye uta kutu nata malembe-malembe ku bilungi. I mu diodio Nzambi utakutu longa tu tina nsatu nza ntangu yayi ye lembi sakana ye masumu kia mpila nona kifamonika va luse lueto.

Muntu tuta mona, uta tula mbele muna ntima ita kutusonga mi muesi ye mi ntantu mia lukuikilu muna Klisto. Mu nua miawu beta seva ye mweza, ludimi lua mbangazi, weti tula mbele ye lueka mikwikizi ntima mina ye mabanza mole kaulendi lunga ko mu ntina mpukumuni yayi. Muntu dioyo ka Nzambi ko. Yani ubakanga bantu ye uki tukanga muntu wakangama, wa kituka zingila ntama kwa Nzambi. Mavanga mambi ye ngazi bimonikanga muna yani muna ntangu ya kenda ye kondolo ye ikotanga muna nkundi ya ntima. Ngazi ye kimpala bimonikanga muna ntangu za kondolo, yau ikumini miumu ya mabanza maku.

Vo ka tubakidi nduenga ko, ye tumamana mfumu Yesu ko tukumanga kwilu kwa mbongo Yesu wavova “Lukikenga ye Sambila mpasi vo kalubue mu masumu.” (Matai 26:41; 1 Kolinto 10:12) uta vova “Diona uta banza vo wa kwikama, kaki kenga mpasi vo kabue ko” “Luvuata bi nduaninu biabio bia Nzambi, mpasi vo lutelema muna kwikama mu navangu maluvunu ma Satana.” (Efeso 6:11-18).

ZIZI KIA NSABUADI

Yayi i zizi kua muntu vutukidi mu mambi. Muntu dioyo wa tambula mambu ma nzambi, ye mona nlenvo ya Nzambi Wakala umosi watambula Muanda Velela, ku nima wa katuka

munzila moyo. Uta songa mpe kandulu ya muntu kaviluka ko ye kalanda nzila Nzambi ko, nana kawa nsamu wa mbote, kakuki yekola ko kwa Nzambi. Muntu wowo una ye ntima va tadi, kani vo Nzambi uta ku kimonikisa kwa yani, yani zolele kaka vanga mambi ka nzolanga viluka ko.

Yesu Klisto, yani mosi uta vovila muntu uvutukanga muvanga mambi muna nkanda wa Luka 11:24-26. “Muna tangu muanda wambi uvayikanga kwa muntu. Ye ukuendanga muna makanga mu sosa vundulu. Vo kamuene mfulu ko. Ye uvovanga bika ya vutukisa mu nzo yakele mvuandanga, bukamona vo nzo ya kituka muasi, ye ukuendanga baka mpeve sambuadi yambi luta ngolo zani ye bakotanga muna nzo ya muntu, kadilu isobanga bosu mbala ya ntete muna vanga mambi. — 2 Petelo 2:22: Kingana kita vova vo “MBwa wawutuka dia biluki, ye ngulu wa sukula ye vutukidi musukula nteba muna mayanga ma masa mambi.”

Luse lua nkanda Nzambi ita kutusonga muna ziku, kandulu wa ntima muntu wa mbalu wo kua masumu kavilukanga ko. Masumu ye nlendo kuani kia luvunu ivutukidi ye sadidi ntima ni mvimba Mpolo ani ita songa ntima ani. Muanda Velela muna malembe, utinanga yesisa ntima wawo. Kadi vo masumu ye mpeve ya nlongo kabalendi kala Kintuadi ko. Ntima muntu ka ulendi kala ko kinlongo kia Nzambi evo kunda kia satana. Muanjo utasonga Mambu ma Nzambi, uta kuenda kuani mu kiadi kia onsono. Uta tala ku nima mu moyo vo kalenda viluka bonso Mwana Vavila – Luka 15:16-18: Vo zola yakutisa mvumu kiani mu bima kadikilanga mbulu, kadi vo kavakele muntu ko ulendele kuvana kani fiongo umosi. Muna ntangu kavisidi ye wa vova “Si ya telema ye kuenda kua Se diami ye vova kwa yani: Tata ya volele masumu ku Nzulu ye va ntoto ye mvengi mambi wana ntadisi aku. Kifuene diaka ko mukala mwana aku.” Tata mu ntangu katala muana vaviluka, ye wa mlevokila ye wavutula muna nsi ya malu mani.

Muna zizi kiaki, muntu kavilukidi ko muna kieleka, yandi kavutukidi ko mukala ntuali muna kinzambi, kasosa nlemvo

7. ZIDI KIA MUNTU U NTIMA WA MBALU YE UVUTU-
KANGA MUNA VANGA MAMBI

ami ko vana malu ma Yesu. Nkundi a ntima ani yakangama bonso nsengo ya mbwaki (ata kondua pisulu mu moyo ani). Unanga ye matu, kasi kawanga ko ndinga ya Yesu. Unanga ye meso, kansi katamona ko dibulu dia nene dita ku nata kuna bilungi yina ya zibuka wana malu mani. Kamonanga diaka nsoni ko mutatamana mvunga masumu. Satana yand-indi mvimba ntima ani. Vuende mfumu muna kimfumu kiani muna yani. Ilenda moni ka muntu yoyo wabaka bizitu mu sadila mfumu, uta monikisa bonso nsambidi kansi ziami vena tandu ya pembe. “Kansi ya wola muna kati, mifuluka ye visi bia lufwa ya mpila mu mpila ya beba.” (Matai 23:27).

Se dia Luvunu bakindi fulu kia Muanda wa kedika. Konso mbulu, konso masumu menanga kintuadi ye diabulu wan-siama uta yala mu ntangu wawu ntim’ani. Kani vo uta sosa muna katuka mu kinkolo kia kadia mpemba, kansi watoma kangama muna sieni kia ngolo. “Diona wa vola minsuki mia Mose, una fua kondua kwa nlemwo, muna kimbangi kua bantu bole wo ba ntatu; Kia mpila mpasi kua diona vondele minsiku ye diatakesa nlemvo ya Muana Nzambi, diona uta baka menga ma luwawanu kima kia pamba, uma yau wa velelesa, ye wa fingidi Mpeve ya nlemvo?” (Ebeleo 10:28-29; ntanga diaka 2 Petelo 2:1-14).

Vo ntim’aku una pila yoyo, mpangi ami, lomba kwa Nzambi muna ntim’aku ya mvimba, mpasi vo kavulusa mu masumu maku. Vo uta kuiza kua yani muna ntima wa viluka mvimba. Wiza kua Yesu bonso muntu wa buasi Ye vova kua Yesu: “Vo zolele, lenda kukatula kimbefo.” (Malako 1:40-41). Kansi vo uta kanga ntim’aku mulembi viluka, ye tatamana Tombe, Kodia kwa vuvu, kodua lusadis, kadi vo ngeye mosi solele lufua ye sisidi moyo “kadi futulu ya masumu yilufwa, Yau ilufua.” (Loma 6:23).

ZIDI KIA NANA

Vava tuta mona lufwa luta kuiza kua muntu una ntima wa kangama, ka zolanga viluka ko. Wawu nitu ani ikuandu kia mambi Muela ani uta banga ye kingongo kia kionsono lufwa

8. SUKULU YA KWA MASUMU

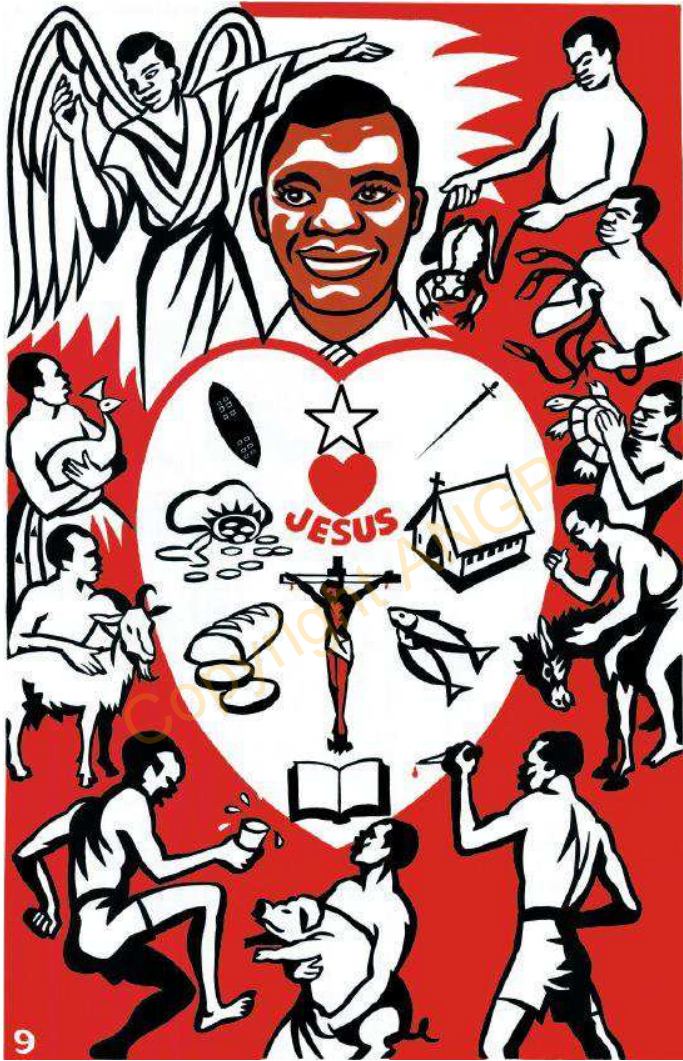
luta kuiza. Nsilulu ya lufua lukumini va ntandu ani. Kiese kia luvunu lua masumu ikuminu mpasi kua Yani, unanga vana ntuala kia futulu ya masumu. Kwamusu ya bilungi insimbindi ye uta kukimona vo kakalanga kintuadi ko ye Nzambi. Nzambi yoyo kavangila mambi ntangu zazonsono. Zimpangi zani za mtama batinini mu nfangu ya sukulu ye mpova zau za pamba zakele ku nsiamisa kakilendi kuvulusa ko. Ki vuama kiabakama muna mbi, kata lenda kuvanika diaka zingu ko, kakilendo ko vulusa miela ani, kabulendi katula lubangamu luani muna fuilu, uta mona mpasi mu kukiyekola kua Nzambi, kadi vo satana uta kunsima evo wakanga ntama mu boloko kia Satana.

Bia bionsono kakala nzola mu ntama, biabionsono biakala mu nzingu kiani bikumini bima bia mpamba. Kani vo Mvungi ani ya luvunu kalendi kunvungula ko ye kusadisa. Yatikindi kaka mona evo “Mu bua muna moko ma Nzambi ya moyo idiambu dia nsisi beni.” (Ebeleo 10:31).

Nakala ya lukwikulu evo lumbu kia kaka kalendi kala kintuadi ye Nzambi, tangu za kaka muna mfulu ya lufwa, kansi wawu uta mona evo va lutisa ntangu ani pamba. Bantu babengi beta fua zakizaki kondua kua zaya, muna fulu ya lufua, lembolo zaya ntangu. I mu diodio dia funu mu vava Nzambi muna ntangu unanga moyo, ye uta ku kusonga kwa ngeye. Muna zizi kiaki, Muntu wa masumu, uta fwa muna ntangu kalosele nlemvo ye Nzola kwa Tata Nzambi muna ntangu kia zingu kiani. Kawa ko mambu ma siamusu ye ma mpulusu ya Nzambi, kansi wawu ndinga katawa ya fundusi ani. Wawu ndinga Mvulusi uta vova “Katuka kwa mono ye kuenda kuna tiya ya bilungi yakubama mu diambu dia satana ye mbangi zani.” (Matai 25:41). “Dia kubama vo muntu una fwa mbala mosi, kuna nimani fudusu.” (Ebeleo 9:27).

ZIZI KIA MVUE

Yayi i zizi itakutusonga, mu Klisto, Nuani wa kwikama, ye ulunganga mu ntangu za mpasi, kwamusu ye zintotolo. Wa kuamusa ntangu zazonsono, wa ntelema na ngwi ye watata-

9. NTIMA MUNTU UTA NUNGA

mana na té kuna sukulu. Yani wakula muna ngolo za Yesu Klisto. “Uta ntulu meso mani kua Yesu Klisto, Yani imfumu ye ukutu dikilanga mu lukwikulu.” (Ebeleo 12:1-2). Wa losa bizitu ye masumu biakele kukanga mu nlemvo ya yonso ye uta tatamana muna kibakala mulanda nzila ya zibuka kua yani.

Satana ye minsadi miani bazungi dilu ntima ya mukwikizi, ye sosa mu pamba kia nzila balenda baka mu ku buisa mwana Nzambi muna nzila kedika. Lulendo, zodi mbongo, kadia mpemba ya kindumba ye biabio bita kusonga mu mona meso.

Muana mpunda bakidi mfulu kia ngo. Kadi vo masumu mamonikanga mubaka tangu zazonsono kandulu ya mpila mu mpla, tangu za kaka usuamanga kusi nsi ya nsaka evo kumbu umosi.

Mu klisto uku taninanga, tina katinanga masumu, kani vo masumu masuama muna kati kia nsambidilu. Yambi evo insuamanga ku nse ya anjo ya ntemo ya nza yayi, Kadi vo Mambu ma Nzambi ye Muanda velela yeti kudiatisa muna kieleka kia mvimba. Uta mona muntu uta kina, simbidi mbangu ya vinho muna moko mpasi vo kavindisa mukuikizi, weti kuntonta mukusonga va ntualani biese bia nza yayi. Mu wa ludi yau kayiledi kala kima kia bwisa muklisto wa nsiamu ye uta fua muna mawanga ma nza – yani ye Mfumu Klisto – ma mavanga miambi ye mambu ma ki nza – Muntu wakala utatula mbele muna ntima wa mukwikizi. Yau imambu ma fuasa dibundu (Satanas uta kota muna mabundu mubwisa bana banzambi) Lembi diata muna kedika, Vuezolo ya nkindu kua mbeni ya Nzambi, mbala zazingi diambu diodio dita monika kua bantu bobo tuvovanga minzondi mia Nzambi, beti ntula mbele muna mpovelo zau ntangu zazonsono kua bana ba Nzambi. Ye bau beti nsiamusa kwa mambu ma Yesu evo: “Kiese kiena kua bau beta nzoma ye kuamusa, ye kubavunina kimbangi kia luvumu mu diambu dia Mono. Luyangalala ye kala muna kiese, kadi vo silua baka kuna mazulu futulu eno ya inene ....” (Matai 5:11-12).

Masumu, Kinsuni diau ditakutusonga kukiyana, yau nsi yatatamana mukwamisa mikwikinzi, musosa nzila mu kubakatula muna zola kua mfumu Nzambi. Kansi beto tulenda vova mu kintuadi ye Mbangi Paulo muna kiese ye muna kimosi kua lundi “Ki diambu dilenda kutuvambula ye nzola kwa Klisto, kuamusu, banga, nzomono, nsatu evo kondwa kwa mvuatu, mfulu ye vo vonda kua mbele?” ... “Kansi muna mamonsono, beto tunanga bantu balunungu muna ndiona wa tu nzola.” (Loma 8:35,37). Wawu ba mvuete bi nuanina bia Nzambi, mi kwikinzi bena Kimbakala muna bilumbu biampasi ye beta lunga kwamusu. Muna mamonsono beto mpe tulenda kala balunungu muna Klisto.

Tetebwa yita lema mukati kieti kutu songa ntemo yelema. Ntima ya mukwikizi ya fuluka ye minu, ye Muanda Velela wa vuandu mu kati kuani. Ntumua wa Nzambi kuna ntu, mambu ma Nzambi meta kutusonga Nzi silulu. Nzambi wa vana kwa bau beta lunga ye tatamana nate kuna nkulu. “Kwa bau bananunga si yabavana luvu mu dia mbutu wa moyo unanga muna via dia Edeni dia Tata Nzambi.” “Diona una nunga, kamona lufwa lwa nzole ko.” “Kua ndiona una nunga, Si ya vana luvu mu dia mbolo ya siama ye kuvana tadi dia pembe, mu yau ya sonama nkumbu ya mpa.” “Kua diona una nunga ye lunda mambu mami kuma sukulu, si yavanika lendo kياما.” “Kua diona unanunga ye tatamama Salu kيامi nate kuna nsukulu si ikuvana kimfumu kia mazulu.” Kua diona una nunga si ka mwuata milele mia pembe, ye kiledi katula nkumbu ani ko muna nkanda wa moyo, ye vanika kimbangi ya nkumbu ani va ndosi ya Tata ye Mbangi zami (anjo)” Kua ndiona una munga, si yavanga kua yani lunzi dia Nzo ya Nzambi kawayika diaka ko.” “Diona una nunga si kavuanda kintuadi ye mono vana kunda kيامi.” (Lusengomona 2:7,11,17,26; 3:5,12,21).

Nkutu ya zibuka, yita kutusonga minkayilu kavanikanga kua tata Nzambi. Yani kazolanga bebisa mvuilu ani ko mu mambu ma nza yayi, yani usadisanga mafola, ye uvananga buku kuani kia kumi, minkayilu mu diambu dia nkembo kua Nzambi.

Tini kia dimpa ye mbisi ya maza uta kutusonga zingu kia mbote ye ya velela mulembi kala muntu udianga mu luta ntezo kiani. Yani kabebisa nga nitu ani ko munwa malavu ma ngolo, mu dia menga ma mbulu, ye vutuka muna vindu. Ka sakanina nga mbongo ko, yebebisa nitu ani kadi vo yau yi Nzo, kinlongo kia Nzambi. Katulaka vala evo nua malavu, fumu za ngolo, bilongo bikuamisanga ntu, kani udianga bima bia mbote, bitomisanga zingu kiani. Ntima ani yinanga ya lusambulu, ukuendanga konso ntangu kunzo ya Nzambi. Uzolanga kala kintuadi mu sambila, kuna nzo ani, muna kintuadi ya familia, tangu za kaka yani mosi, kani vo tomene nzaya evo minkwikizi bakalanga muna kintuadi ye Nzambi muna lusambu.

Nkanda wazibuka, Yau i bibila katanganga ye longoka lumbu ka lumbu, mubaka nduenga ye ngolo, moyo, ntemo kimvua-ma kia kondua tezo. Yadi kumini muinda mu malu ye mbele luyalu muna yau kanuanisanga mbeni. Yani kumuni kima kia ntalu, kadi madia ma kimpeve kata dia lumbu ka lumbu mu muela ani, masa ma moyo kayi yumanga ko, ya fuluka kalenda sukula, tala-tala mu yau katalaka mpolo ani.

Yandi uzolanga Kulunsi, kadi tomene zaya vo kondua kua kulunsi kalendi baka koloa kia moyo ko. Kadi vo nzeyi vo wa fuluka ye Yezu muna moyo wa mpa, usosanga konso ntangu mambu ma kinzulu, mambu ma mvu ya mvu, unanga wa kubama muwawana ye Nzambi ye unanga bonso nti wakuna muna mbela masa, mi butanga minbutu miamingi. Muntu dioyo kabanganga ko lufwa lua nitu, watoma nzala kua Muanda velela, Nzola kia nsiamia kia Nzambi uzadusanga ntima ani.

ZIDI KIA KUMI

Yesu vavova: “Mono ye fulukulu ye moyo diona kwikila muna mono una sikila mu moyo, kani vo kalenda fua mu kinsuni; ndiona unanga moyo ye twikila muna mono kalendi fua ko” (Zoão 11:25,26) “ndiona wanga mambu ye ukwikila kua

ndiona wa findisa, una ye moyo wa mvu ya mvu, yani ka-fundusua ko, kansi una luta lufwa mu tambula moyo.” Lufua ka lunanga diaka lendo ko kwa yani, kenanga wonga ko kani vo banga: “Muna lumbu nitu yayi ya kinsuni una fwa ye baka nitu yoyo kayi fuanga ko. Ye nitu ya lufua yi nwuete nitu ya mvu ya mvu, muna ntangu yina mambu ma Nzambi si malunguna ye vova: “Lufua ba minini kua dunginu ya mfumu, lufua ngolo zaku kue yina? Lufua kueyi una nswaminu aku? Nsuaminu aku yi masumu, lendo kia masumu ye minsiku. Kansi bika nlemvo yavana kua Nzambi, yani ukuluva nga ngolo munu Yesu Klisto.” (1 Kolinto 15:54-57).

Muntu ukangalanga ye Nzambi, ye uzinganga ye Yani, kaka-langa mu wonga ko kulufwa. Vo ntangu ani yifuene, yani ukuenda ye ntima wakuluka bonso mbangi Paulo utukutulonga “Nginanga ye luzolo mukuenda, mukala kintuadi ye Klisto, kadi i diau dina dia mfunu mu mambote.” (Filipe 1:23).

Mu klisto ukalanga konso ntango ye mabanza mukala Ye Yesu meso mu meso, utanga wakuikama mu mona diona wafwa mu kuma kiani muna kulunsi muku mvulusa. Mwanda Nzambi uta kutu songa mambu mavova Yesu: “Ntima mieno kami kwami ko. Lukuikila Nzambi ye kuikila mono.” “Mfulu biabingi bina kuna Nzo ya Se diami, mono singisa ye kulubaka, mpasi vo vana mono ngina beno mpe lwakala kintuadi ye mono.” (Zoão 14:1-4).

“Mambu momo kamamuene muntu ko, ye matu kama windi ko, ye ka makala muna mabanza ma ntima muntu ko, Tata Nzambi wa kubika mu diambu dia bau baku zolanga.” (1 Bokolinto 2:9).

Kavenanga ndinga ko tulenda vova mu songa nkembo yama suekama mena kuna zulu, yakubika mu diambu dia bantu bakwikila mulanda tambi Ya Mfumu Yesu Klisto vava ntoto.

Vana mfulu katuta mona ko bivisi bia muntu wa fua ko kansi vana tuala zizi kiani mbasi wa telema, Ntumua Nzambi. Uta ku vingila mu kunata vana meso ma tata Nzambi kwa

10

10. KOTA KWAKU MUNA NKEMBO YA MVULUSI AKU

masumu wa mvulusa. Muanda ye muele ikatukidi muna nitu ya lufwa ye weti vingila mu mvuata nitu ya mpa ye kuenda kua mvulusi ani, muna yani wanunga ye wafwa. Nzambi uta kutambula mu kiese ya nwimba ye vova mambu mama, kota kuaku mu kiese ye ngizilu ya mbote Kua Mvulusi, nlongi aku: “Ma mbote, sadi wa mbote kikwikinzi ya kedika; Wakala wa kwikama mu mambu, mafioti, wau kieti kuvana mamengi, ye kota muna kiese va ntadisi ya Mfumu.” (Matai 25:21). Satana kenanga diaka ye nguisa kua yaniko. “Kadi unanga muntu wa funu va luse lua Mfumu wa bamfumu, Yani ukubanzolanga kani mu ntangu ya lufwa.” (Nkunga Davidi 116:15). “Ya wa ndinga ita vova kuna mazulu: Soneka! Kiese bena wawu kua bau bafwa muna Mfumu! Ye Muanda uta vova, ba vunda kuawu musalu, kadi vo mavanga mau mambote mamonekene.” (Lusengomona 14:13).

Ngeye uta ntanga “tala tala ya ntima” Nzambi kakuvana nduenga mpasi vo wa vana ntima aku kua ndiona ukuzolanga, kadi ntangu yayi, uta lomba kwa ngeye “Muana ami wa bakala evo wa nkento upana ntima aku.” (Zingana 23:26). Vana kwa Yesu ntima unanga walebakana, ntima ku unanga mu kiadi, ntima aku una muna mpasi. Yesu si kakuvana ntima wampa ye moyo wampa. Ku yambulani ko wa ndiatisua kua ngeye mosi, ntima aku ikua luvunu, uzolange ku diantisa mu luzolo luani. “Ndiona utulanga vuvu muyani kibeni, unanga ndinda evo zoba, kansi ndiona udiatanga muna nzayilu ya mfumu una vuka.” (Zingana 28:26). Losa masumu maku ye kangana muna nlemvo ya mfumu, “kadi futu ya masumu ye lufwa, kansi kayilu ya Nzambi, ye moyo wa mvu ya mvu muna Yesu-Klisto , Mfumu.” (Baloma 6:23).

Ngeye wakiyekola moyo aku kwa Nzambi, telema na ngui muna lukuikulu ye nzola kinanga muna Yesu Klisto, mu diambu dia mambu meta kutu nsiamisa muna nkanda ya soneka Mbangi Paulo muna nkanda wa zole ya Timote 1:12: “Kadi vo zeyi diona ye kwikila ye nginanga ye vuvu unanga ye ngolo mulunda ndundulu ami mu ntangu yayi,” ukinsiamisa muna lukwilu lwa santu, sambila muna Muanda Velela, kuikama muna nzola ya Nzambi, tala Yesu, yani inzila ya

kedika yemoyo, Yani Mfumu eto uta kuiza nsualu mu kwiza kutubaka – Mfumu ya bamfumu.

“Yani lenda kutu tanina mu mamu ye monana ye yeto muna nkembo kaumani ye muna kiese ya Nzambi umosi, Mvulusi eto muna Yesu Klisto, Mfumu eto kua nkembo, wa unene, kua ngolo kua lendo ntangu zazansono, ye buabu nate ya kuna sukula ya ntangu kayimani. “Ameni.” (Yuda 24,25).

Copyright ANGP

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, plaques, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coração do Homem" é obtido em mais de 538 línguas e dialectos falados em todo o mundo, a saber: (África, Ásia, América do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tablets, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.

The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, a

l'ecole du dimanche ou lors de reunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coracao, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coracao podem ser obtidos com caracterfsticas Europeias e Africanas e podem ser usados em conjuncao com o mesmo livro em classes de ensino biblico, evangelizacao ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacta- se para confirmacao do ultimo preco dos cartazes.

Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons a nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre litterature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette litterature evangelique. Votre aide sera beaucoup appreciee.

Si vous avez trouve le salut en Christ ou si vous avez ete beni par notre litterature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traducoes de nossa literatura em outras lnguas. Vossa assistencia sera muito apreciavel.

Se tem encontrado a salvacao em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermedio da nossa literatura evangelica, faca o favor de nos

informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembra-lo sempre em nossas oracoes.

For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la litterature evangelique, des livres et des traites en plus de 538 langues, ecrivez a:

Para obter gratufamente a literatura evangelica, livros e folhetos em mais de 538 lnguas diferentes escreva para:

E-MAIL: info@angp-hb.co.za
info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191

PRETORIA

0001

R.S.A.

A Gospel Literature Mission financed by donations
Une Mission de litterature evangelique financee de dons
Missao de literatura Evangelica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)